

„OPERACJA POLSKA” NKWD 1937–1938

<https://operacja-polska.pl/nkw/o-operacji-polskiej-nkw/informacja/581,O-operacji-polskiej.html>
20.05.2024, 04:20

„Operacja polska” NKWD przeprowadzona w okresie Wielkiego Terroru w Związku Socjalistycznych Republik Sowieckich jest bez wątpienia jedną z największych zbrodni o znamionach ludobójstwa w historii Europy XX w.

Na mocy rozkazu nr 00485 z 11 sierpnia 1937 r., wydanego przez ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Nikołaja Jeżowa, pod rzekomym zarzutem przynależności do Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) prowadzącej rzekomo działalność szpiegowsko-wywrotową na rzecz Polski represjonowano nie mniej niż 139 835 osób, z czego zamordowano – najczęściej strzałem w tył głowy – nie mniej niż 111 091. Zdecydowaną większość ofiar „operacji polskiej” NKWD stanowili Polacy, ale wśród represjonowanych znaleźli się też Rosjanie, Ukraińcy, Białorusini, Żydzi i przedstawiciele innych grup narodowych i etnicznych zamieszkujących ZSRS. Dodatkowo, na podstawie rozkazu nr 00486 z 15 sierpnia 1937 r., wydanego również przez Nikołaja Jeżowa, represjom poddano żony i dzieci skazanych „zdrajców Ojczyzny”.

W okresie Wielkiego Terroru Polacy mieszkający w ZSRS stali się także ofiarami krwawej czystki przeprowadzonej przez Stalina w Armii Czerwonej, służbie bezpieczeństwa i aparacie partyjnym. Jednak to wielkie masowe operacje wymierzone m.in. w „niechciane narody” sprawiły, że bolszewicki terror zapisał się w historii jako „wielki”. „Operacje narodowościowe” dosięgły m.in. żyjących w ZSRS Niemców, Polaków, Łotyszy, Estończyków, Greków, Koreańczyków, Finów i Chińczyków.

Antypolska operacja przeprowadzona przez NKWD wyróżniała się skalą zbrodni i okrucieństwem. Polacy ginęli prawie czterdziestokrotnie częściej niż inni obywatele ZSRS. Szacuje się, że w okresie Wielkiego Terroru życie straciło co najmniej 200 tys. naszych rodaków.

Mimo tak olbrzymiej skali zbrodni „operacja polska” NKWD z lat 1937–1938 do dziś nie zaistniała w masowej wyobraźni. Wątek ten nie był podejmowany w literaturze, filmie, teatrze, muzyce itd. Informacja o zbrodni nie znalazła się też w programach szkolnych, a literatura naukowa przedmiotu jest, jak na rozmiar zjawiska, znikoma. W okresie PRL temat

terroru lat trzydziestych XX w. został sprowadzony jedynie do „okresu stalinowskich błędów i wypaczeń”, kiedy to ofiarami byli członkowie Komunistycznej Partii Polski. Z kolei w pamięci Zachodu Wielki Terror jest utożsamiany wyłącznie z nagłośnionymi procesami pokazowymi czołowych przywódców bolszewickich.

Działania podjęte przez Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego oraz Instytut Pamięci Narodowej, w tym stworzenie portalu popularnonaukowego poświęconego w całości „operacji polskiej” NKWD z lat 1937–1938, mają za zadanie zmienić ten stan rzeczy i przyczynić się do przywrócenia owej zbrodni na polskim narodzie należytego miejsca w świadomości i pamięci społecznej.

[Generuj PDF](#)
[Drukuj](#)
[Powiadom](#)